

“Pus en nostra fe era venguda...”

En la *Crònica o Llibre dels feits* de Jaume I es narra un bonic episodi, que ha donat peu a moltes interpretacions. En la campanya contra el regne musulmà de València, el rei Jaume I va establir el campament al pujol del Puig, i, quan era a punt de tornar a Borriana, un fet inesperat aturà la seua iniciativa: una oreneta havia fet niu a l'extrem del pal superior de la tenda. El rei, commogut i colpit per aquella circumstància, va ordenar que la tenda no fora retirada fins que l'oreneta i els seus pollets no l'hagueren abandonada: “E fom a Borriana, e quan veng que en volguen llevar la host, una oreneta havia fet niu prop de l'escudella en lo tendal, e manam que no en llevassen la tenda tro que ella se'n fos anada sos fills, pus en nostra fe era venguda.”

L'episodi és ben conegut, i aquella oreneta desperta totes les simpaties. Com escriu Samuel G. Armistead, professor de la Universitat de Califòrnia-Davis, en *Una anècdota del rei en Jaume I i el seu paral·lel àrab* (es pot consultar a www.cervantesvirtual.com), aquesta reacció del Conqueridor mostra una nota d'intimisme personal i de compassió reial, que el fa als ulls dels lectors molt més humà. Armistead va més lluny i compara l'episodi amb un fet esdevingut a un general àrab, narrat pel geògraf Yaquut ibn-Abdallah al-Rumi: en conquerir la fortalesa romana de Babilònia (prop del Caire), el general Amr ibn al-As va manar aixecar el campament per a marxar contra Alexandria, però “una coloma havia post ous damunt, per la qual cosa va dir: ‘Ella és inviolable en la nostra proximitat. Deixeu la tenda desplegada fins que tinga els pollets i, llavors, feu-los volar.’”

Convindreu amb mi que el paral·lelisme entre tots dos conqueridors és sorprenent. Armistead desenvolupa una

Martí Domínguez

JOSÉ LUIS INIESTA

estranya tesi de l'hospitalitat, i suggereix que tot gran senyor que acull algú no el pot abandonar, i d'alguna manera tant Jaume I com el general musulmà foren ostatsges dels seus hostes ornítics. Sobta que tanmateix ningú no haja interpretat l'episodi del rei català des del punt de vista de la simbologia. Vull dir, què hauria passat si hi haguera fet niu una merla, una garsa o una òliba? El rei en Jaume també hauria estat tan cavallerós i amant dels ocells?

L'estudiós de la simbologia cristiana Charbonneau-Lassay escriu, a *El bestiari de Crist*, que l'oreneta sempre ha estat un dels éssers vius més afavorits per la simpatia dels homes. El retorn de les orenetes a la primavera, després de la seua sobtada desaparició hivernal, fou per als antics un dels misteris més grans, i sovint es va interpretar com un dels emblemes més naturals de la idea de resurrecció. A més a més, segons la tradició cristiana, auxiliaren Crist durant la Passió, portant-li aigua en els

seus becs i ajudant les cadernerres a llevar-li espines, raó per la qual varen quedar indeleblement tacades de la sang de Jesús. Per això matar una oreneta s'ha considerat des d'antic un símbol de mal averany.

En fi, benvolguts lectors, com voleu que Jaume I tirara a terra aquell niu! Ans al contrari, va veure en aquella oreneta que havia fet niu al seu tendal un clar signe que refermava la seua fe. Un pronòstic de la seua futura victòria. Potser si hi haguera sojornat una puput o un teuladí la història d'occident seria distinta. De quins imponderables tan inescrutables pengen els destins dels homes i de les nacions! Aquella oreneta va animar Jaume I a les més altes ambicions, i el va dirigir –el cor a vessar de bons pressentiments– a la conquesta de València. “Pus en nostra fe era venguda...”